

Вяра

31.10 по светския, †18 октомври по православния календар - Св. апостол и евангелист Лука Св. великомъченица Злата Мъгленска. Св. преподобни Юлиан Пустинник. Мъченик Марин Тарсийски

Житие и страдание на св. великомъченица Злата Мъгленска (1795 г.)

Тази дева-мъченица и непорочна невеста на Небесния Цар Христос Бог - Злата (1) - бе родом от едно село на име Слатина от Мъгленската епархия (2) в България. Бедна по произход, защото беше дъщеря на един неизвестен сиромах християнин, който освен нея имаше още три дъщери, Злата беше богата със своето предизбране и с природната си красота. Предизбрана бе от Бога заради горещата си вяра в Него и заради своето девство и целомъдрие, надарена бе и с природна красота, която стана повод блажената да завърши живота си със славна и доблестна мъченическа кончина.

1. В църковна употреба се среща и името Хриса - гръцки превод на Злата.

2. Мъглен - средновековен български град, епископско седалище в Южна Македония (днешна Гърция). Съществувал до 18 век.

Св. великомъченица Злата (Хриса) Мъгленска

Един от тамошните турци, виждайки нейната преголяма хубост, уязви се в сърцето си от сатанинска страст към нея и дебнеше да намери сгодено време, за да осъществи злото, което замисляше. И ето - един ден, когато Злата излезе с някои жени вън от селото да събира дърва, разбра това онзи агарянин, сговори се с други турци, отиде там, хвана я и я отвлече у дома си. И най-напред започна да подмамва светицата с много обещания и клетви, като се стараеше да разколебае волята ѝ и да я обърне към своята вяра. Заричаше ѝ се, че ако тя се потурчи, ще я вземе за своя жена. Сетне започна да я заплашва, че ако не се вслуша в думите му, ще я подложи на големи мъчения. Но Злата - наистина златна по име и на дело, макар внезапно попаднала в беда, като слушаше това, никак не се побоя, но призова в ума си на помощ името Христово и с голямо мъжество и дръзновение отговори:

"Аз вярвам в моя Господ Исус Христос и на Него се покланям. Само Той е мой Жених и няма да се отрека от Него никога, дори хиляди страдания да ми причините и да раздробите тялото ми на късове."

А турците, като чува това и размислиха, че сами няма да успеят да склонят Злата, прибегнаха към други средства. **Знаейки, че жените умеят по-добре от мъжете да измамват, предадоха светицата на своите жени, като им заръчаха да си послужат с всякакви средства и с всякакви хитрости, за да я убедят.** И те, като взеха при себе си мъченицата, какво ли не направиха, какви ли коварства не употребиха, **с какви ли магии не си послужиха**, за да надвият девицата! Така цели шест месеца се мъчеха да обърнат благословената към своето **зловение**, но напразни останаха усилията им, защото блажената стоеше

утвърдена върху непоклатимата скала на Христовата вяра.

Тогава повикаха родителите и сестрите на мъченицата и със страшни заплахи им заповядаха да склонят дъщеря си да се потурчи. Ако ли не сторят това, зарекоха се, че нея ще убият, а тях жестоко ще мъчат и ограбят. Като дойдоха при мъченицата родителите и сестрите ѝ (защото страхът ги принуждаваше да вършат това, което не искаха), направиха всичко, което можеха, за да смекчат нейната по-твърда и от диамант душа. Плачейки, те нареждаха:

"Пресладка дъще, смили се над самата себе си и над нас - твоите родители и сестри, защото заради теб всички ни заплашва гибел! Отречи се от Христа поне привидно, за да избавиш и себе си и нас, а Христос е милостив и ще ти прости този грях, сторен по принуда и насилие."

Тук нека всеки от нас размисли колко силна и трудна беше борбата, която дяволът повдигна, за да разколебае мъченицата. Но дерзайте, възлюбени! **Силата Христова победи и в тази борба и разруши дяволските козни.** Защото разумната и крепкодушна Злата, сърцето на която гореше от любов към Христа, се издигна над плътта и кръвта, над законите и пределите на естеството. И като се обърна към своите родители и сестри, тя изрече тези достойни за удивление премъдри слова:

- Вие, които ме принуждавате да се отрека от Христа - Истинския Бог, не сте вече мои родители и мои сестри. Вместо вас Баща ще ми бъде моят Господ Исус Христос, майка - Пресветата Владичица Богородица, а сестри и братя - всички светии.

О, великодушно мъжество! О, истинска любов към Бога! О,

мъдър разум, достоен за небесни похвали! Наистина, братя, изпълни се над светата слово на божествения Давид: *"Баща ми и майка ми ме оставиха, но Господ ще ме приеме."* (Пс. 26: 10)!

Когато друговерците и най-вече онзи зъл похитител на девицата видяха, че усилията им бяха напразни, и че не можаха да отвърнат Злата от Христовата вяра нито с хитростите, нито с другите средства, които бяха употребили, **оставиха накрая ласките и думите настрана и започнаха да мъчат светицата. Най-напред цели три месеца всеки ден я биеха с тояги, после деряха ремъци от кожата ѝ и ги оставяха да висят пред очите ѝ, та дано се уплаши, като ги гледа. Кръвта подобно на река се лееше от девическото тяло на мъченицата и обагреше земята около нея. И накрая с нажежен ръжен пробиха главата ѝ - от едното ухо до другото, така че дим излезе от носа и устата ѝ.**

Христовата мъченица понасяше тези най-страшни мъчения, които биха сломили и най-крепките мъже, но тя търпеше всичко с голямо мъжество, укрепявана от силата на Кръста и от своята сърдечна любов към Христа, защото както казва Св. Симеон Метафраст: **"душа, свързана с връзките на любовта към Бога, смята страданията за нищо, но сред скърбите се наслаждава и сред злостраданията разцъфтява"**.

Като чу светата, че някъде наблизко се намира отец Тимотей - проигумен на почитаната светогорска обител Ставроникита и неин духовен старец (който ни и разказа за нейното мъченичество - мъж почтен и достоен за доверие) - тя му извести чрез един християнин да моли Бога за нея, та да се удостои богоугодно да завърши пътя на своето мъченичество.

А онези свирепи и жестокосърдечни, или по-добре да кажем, по-свирепи и от зверовете хора, не се наситиха на всички мъчения, на които подложиха светицата, но се чудеха как е останала жива и не е умряла. О, какво ли не прави злото! **Не търпейки да бъдат победени от едно момиче, те толкова се ожесточиха и разяриха, че окачиха Христовата агница на една дива круша и се нахвърлиха върху нея с ножовете си, режейки на късове светото тяло на девицата.**

Така прекрасната Злата, изпитана и блеснала като злато, очистено в горнилото на мъченията, предаде светата си душа в ръцете на своя безсмъртен Жених и прие двойния венец на девството и мъченичеството. Сега тя ликува и се весели в небесните селения заедно с мъдрите деви и с всички удостоени с награда от Бога. Застанала отдясно на своя Небесен Жених Христа, тя царува заедно с Него във вечни векове. А многострадалните девически мощи на мъченицата някои от християните тайно взеха и погребяха с почит и благоговение. По нейните молитви и ние да бъдем удостоени с Царството небесно!

* Преведено от книгата "Неон мартирологион" на преп. Никодим Светогорец, известен църковен писател и канонист, съвременник на подвига на светата великомъченица. Съставеното от него житие е първоизточник на по-късните ѝ житиеписи.

Тропарь святой великомученице Злате Мегленской

глас 4

Агница Твоя, Иисусе, Злато, зовет велиим гласом: Тебе,

Женише мой, люблю, и Тебе ищущи страдальческую и сраспинаюся и спогребаюся крещению Твоему и стражду Тебе ради, яко да царствую в Тебе, и умираю за Тя, да и живу с Тобою; но яко жертву непорочную прими мя, с любовью пожержуюся Тебе. Тоя молитвами, яко Милостив, спаси души наша.

Кондак святой великомученице Злате Мегленской

глас 2

Храм Твой всечестный, яко цельбу душевную обретше, вси вернии велегласно вопием ти: дево мученице Злато великоименитая, Христа Бога моли непрестанно о всех нас.

Величание святой великомученицы Златы Мегленской

Величаем тя, страстотерпице Христова Злато, и чтим честное страдание твое, еже за Христа претерпела еси.

Молитва святой великомученице Злате Мегленской

О, преславное прозябение рода Болгарскаго, солнцезрачная девице, багряницею кровей своих украшенная, предобрая мати наша, великомученице Злато! Услыши чад твоих с любовью к тебе ныне прибегающих и малое сие моление наше прими, и Господу Богу нашему благоприятно сотвори. Согрешихом бо и беззаконновахом, и недостойны есмы зрети высоту небесную от множества неправд наших — связаны есмы узами греховными и николиже воли Создателя нашего сотворихом, ниже сохранихом повелений Его; темже преклоняем колена сокрушенна и смиренна сердца нашего ко Творцу и Спасу своему и твоего матерняго заступления к Нему просим.

Воздвигни руке твои, красная девомученице, любви Христовы сосуде всезлатый, и вкупе с Пречистою Богородицею и всеми святыми рода нашего Зиждителя всех умоли, да ниспослет милость Свою на многострадальную страну нашу, шатание людей да умирит, горькия соблазны церковныя да утолит, отступившия от Веры Православныя светом Истины Своея да просветит, старыя да умудрит, юныя да наставит, от растления нравов и от сетей еретических добре их сохраняя, младенцы млеком благочестия да воспитает, всех же нас банею покаяния да обновит. Умоли, о, златонравная мати, красный цвете девства и мучеников удобрение, Господа и Спаса нашего, да подаст нам дух смирения и кротости, дух целомудрия и послушания, дух любви нелицемерныя, и да управит ум наш, и сердце наше в правой вере да укрепит, яко да Истиною наставляеми и любовью осияваеми, тихое и мирное zde поживем житие во всяком благочестии и чистоте. Молися, о, великомученице славная, сладчайшая мати наша Злато, Троице Преблагословенней, да избавит ны от всякаго обстояния, и от всякаго навета вражия безбоязненны нас да сохранит, да ни ранами, ни же прещением устрашаеми, до конца верни Христу Жениху нашему пребудем, и тако со благою надеждею и истинным уверением к тамошнему миру пойдём, богоприятное твое заступление призывающе и Пребожественную Троицу: Отца и Сына и Святаго Духа, выну хваляще и благословяще, ныне и присно, и во веки веков, аминь.

Проповед за света Злата Мъгленска

При раждането или кръщението на човека му се дава собствено име, което да го отделя, да го различава като личност от другите люде...

Не без съответно значение е и името на Христовата

мъченица, чиято памет днес чествуваме - св. Злата Мъгленска. Какво ще рече Злата? Очевидно това име идва от думата злато. Златото е благороден, чист, скъпоценен метал, който блести със своята чистота. То е символ на душевна чистота. Когато кажем за някого, че е златен човек, това означава, че той е прекрасен по душа. Така е била и света Злата - тя е била чиста девойка. Нейното най-голямо украшение не било толкова рядката ѝ телесна красота, колкото нейното целомъдрие.

Но, братя и сестри, думата злато ни напомня и нещо друго - изкушения, страдания, подвизи. Златото е преминало през горнилото, за да се пречисти и в огъня то придобива своята стойност. Точно в това отношение света великомъченица Злата е била като него - тя трябвало да изпробва своята вяра като мине през горнилото на най-големите страдания за Христа.

Тази дева-мъченица е родом от село Слатина в Мъгленската епархия на България, област Македония произхождала от бедно семейство и имала три сестри. Светицата била украсена с множество добродетели и с природна красота, която станала повод да завърши живота си със славна и доблестна мъченическа кончина.

...

Какви изводи, братя и сестри, можем да направим за себе си от житието на светицата?

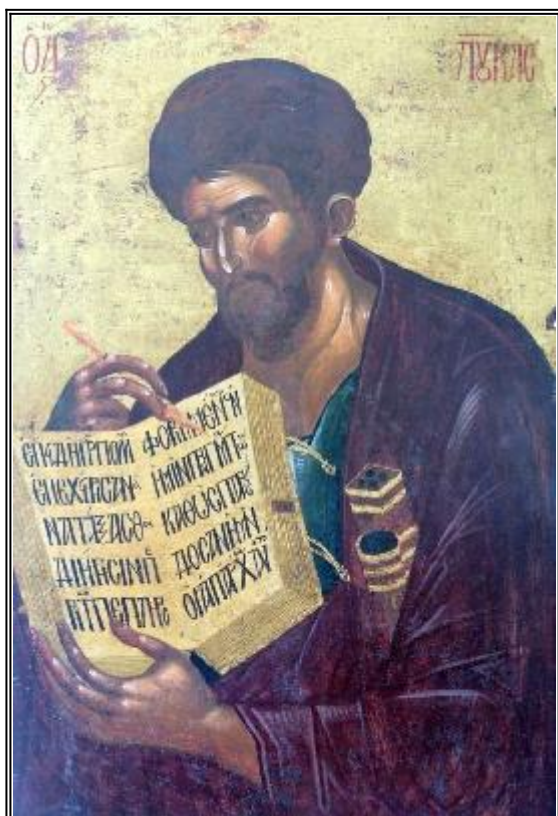
Откак на Голготския Кръст нашия Господ и Бог Иисус Христос порази дявола и с тридневното Си възкресение унищожи силата на греха и смъртта, изпращайки Своите апостоли да проповядват спасителната Православна вяра, не е преставала борбата на врага на човешкото спасение срещу Христовата Църква. В първите три века от нейното съществуване той се опитвал физически да унищожи християните, като подбуждал често чрез юдеите, езичниците и

техните императори към жестоки гонения против тях. След като св. равноап. цар Константин прекратил преследванията и дал свобода на Християнското вероизповедание, врагът се опитал с нова сила да унищожи мирозданието на Църквата отвътре чрез насаждането на ереси и раздори. В следващите четири века светите отци поели тежкия кръст на борбата с човешките измишльотини и **нововъведения, запечатвайки завинаги предадената им от апостолите вяра на Седем вселенски събора. Като се видял победен и в тази борба лукавият богопротивник решил да изкорени христовата вяра от сърцата на хората чрез насмешки, хули и атеистична наука.** Мнозина се поддали на внушенията на разни учени глави, че уж Бог няма, и повярвали в разни теории и концепции, които не са могли да спасят и своите автори от праведния Божи съд.

Макар и в днешно време също да има мъченици за Христа, ние с вас по Божията милост не сме подложени на физическо преследване за това, че изповядваме христовата вяра и носим името християни. Всеки един от нас обаче трябва да се замисли дали с постъпките си е достоен за това име. Нашият кръст не е тежък като този на света Злата, но това не означава, че ние нямаме свой кръст. Думата мъченик на гръцки значи "свидетел" и ако искаме да сме достойни последователи на светицата, ние трябва да бъдем свидетели за Господа Исуса и за вярата в Богочовека Христос! **А как можем да изявим това свидетелство, освен като истински се стараем да живеем с мисъл за вечния живот, така, че да бъдем достойни за него. Като следваме светите отци и налагаме на всяка ерес и нововъведение променящо Преданието на Църквата анатема! Като без срам от човеците се кръстим, като не се страхуваме да изповядаме, че сме православни християни по отеческия календар и като се пазим от**

блуд, гордост, завист, осъждане, егоизъм и спазваме установените пости.

Житие на свети апостол и евангелист Лука (I в.)

*Апостол Лука Евангелист.
Икона, 1350-1360 гг.*

Свети евангелист Лука се родил в сирийския град Антиохия. Родителите му не принадлежали към еврейския род. За това свидетелства отчасти самото име Лука, съкратено от латинското име Лукан (1), и особено от едно място в посланието на апостол Павел към Колосяни, където свети Павел ясно го отделя "от обрязаните", тоест от иудеите (Кол. 4:10-15). В писанията си свети Лука ясно показва добро познаване на Моисеевия закон и иудейските обичаи, затова може да се смята, че преди обръщането си към Христа той е приел иудейската вяра (2). Освен това в родината си,

прославена с науките и изкуствата, той обогатил ума си с различни научни сведения.

От посланието на апостол Павел до Колосяни виждаме, че той изучавал лекарското изкуство (3), а преданието удостоверява, че бил и живописец. Несъмнено е също, че е получил добро образование, защото гръцкият език на писанията му е много по-чист и правилен, отколкото езикът на останалите новозаветни писатели.

(1) Името Лукан се среща в някои древни ръкописи на латинския превод на Евангелието от Лука. Пример за подобно съкращение може да се види в името на Сила - съкратено от Силуан. (Деян. 15:22; 2 Кор. 1:19 и др.).

(2) Езичниците, приемащи иудейската вяра, се наричали "пришълци пред вратите".

(3) Апостол Павел нарича Лука многообичан лекар: "поздравява ви Лука, многообичният лекар" (Кол. 4:14).

Когато слухът за чудесата и учението на Господ Иисус Христос се разпространил от Галилея по цяла Сирия и околните места, тогава и Лука дошъл от Антиохия в Галилея, където Господ Иисус Христос започнал да сее семената на Своето спасително учение (Мат. 4:24-25; Лук. 4:37). Тези семена намерили добра почва в сърцето на Лука и принесли стократни плодове.

Скоро той бил удостоен да бъде приет в лика на Седемдесетте Христови апостоли и получил от Господа напътствени наставления и власт да върши чудеса, започнал да ходи "пред лицето" на Господа Иисуса, като проповядвал настъпването на Царството Божие и приготвял път за Христа Спасителя (4).

В последните дни от земния живот на Спасителя, когато с поражението на Пастира се разбягали и овците от стадото Му,

свети Лука се намирал в Иерусалим, плачейки за своя Господ, Който приел доброволни страдания. Вероятно по време на разпятието Му, сред другите, които познавали Христа, се намирал и Лука и застанал "надалеч" със скръб гледал Разпнатия (Лук. 23:49). Но скоро скръбта му се превърнала в радост, защото Възкръсналият Господ в самия ден на възкресението Си го утешил, като го удостоил с явление и беседа, за което особено подробно и живо съобщава самият Лука в своето Евангелие (5).

Като скърбял за смъртта на своя учител и недоумявал по повод Неговото възкресение, за което му съобщили жените мироносици, Лука заедно с друг ученик на Господа - Клеопа, вървял от Иерусалим в Емаус (6) и по пътя се удостоил да стане спътник на Онзи, Който е "пътят и истината и животът" (7). Учениците вървели и разговаряли, когато към тях се приближил Самият Иисус и тръгнал заедно с тях. Според думите на евангелист Марко, Господ им се явил "в друг образ" (Марк. 16:12), а не във вида, в който те го познавали преди. Освен това по особеното Божие устройство "очите им се премрежиха" (Лук. 24:16), така че те не могли да познаят явилия се Господ. Двамата помислили, че с тях върви някой от богомолците, които идвали за празника Пасха в Иерусалим.

(4) Лук. 10:1-24. На това предание не противоречат думите на самия Лука, в които той като че изключва себе си от апостолите - очевидци на словото (Лук. 1:2). С тях той иска да изрази само това, че не е принадлежал към лика на Дванадесетте апостоли, които, разбира се, видели много повече евангелски събития, отколкото Седемдесетте ученици на Господа, които по време на проповедта на Христа вървели преди Него.

(5) Лук. 24:13-32. Макар в своето Евангелие да не се назовава по име, подробното повествуване на свети Лука посочва, че именно той е бил другият ученик, чието име не се споменава. За това говори и църковното предание. И в църковната молитва за пътниците четем: "На Лука и Клеопа в Емаус си съпътствал, Спасе, съпътствай днес и Твоите раби, които са на път."

(6) Емаус бил на около 12 км на запад от Иерусалим.

(7) Думи на Самия Христос Спасител - Иоан. 14:6.

- "Какви са тия думи, които, вървешком, разменяте помежду си, и защо сте тъжни?" - попитал ги Господ.

Клеопа отвърнал:

- "Ти ли си само странник в Иерусалим и не си узнал това, което е в него станало през тия дни?"

- "Кое?" - попитал отново Иисус.

- "Кое стана с Иисуса Назарееца, Който беше пророк, силен на дело и слово пред Бога и целия народ; как нашите първосвещеници и началници Го предадоха да бъде осъден на смърт и Го разпнаха; а ние се надявахме, че Той е Оня, Който щеше да избави Израиля - продължили те, - но при всичко това днес е вече трети ден, откак стана това; па и някои жени от нашите ни слисаха: те ходили рано на гроба, и не намерили тялото Му; и като дойдоха, разправяха, че им се явили и Ангели, които казвали, че Той е жив; и някои от нашите

отидоха на гроба, и намерили тъй, както и жените казаха; ала Него не видели." (Лук. 24:17-24)

Тогава Господ им рекъл:

- О, несмислени и мудни по сърце да вярвате на всичко, що са казали пророците! Нали тъй трябваше да пострада Христос и да влезе в славата Си?

И като започнал от Моисей, Господ им разяснил казаното от всички пророци за Него в Писанието.

Така беседвайки с Господа, учениците неусетно стигнали в Емаус, и тъй като беседата им била приятна, а техният Спътник очевидно възнамерявал да продължи пътя си, те започнали да го молят да остане с тях.

- Остани с нас, защото денят вече преваля - казвали Му те.

И той влязъл с тях в селото и останал с тях в една къща. Когато седнали на трапезата, Той взел хляба, благословил, преломил го и им подал. Щом Господ направил това, учениците му веднага Го познали. Вероятно, това действие Той и преди извършвал пред учениците си, а освен това те могли да го познаят по следите от гвоздеите на ръцете му, които преди не забелязали. Но Той станал невидим за тях и те си казали един другиму:

"- Не гореше ли в нас сърцето ни, когато Той ни говореше по пътя и когато ни обясняваше Писанието?" (Лук. 24:32)

Те пожелали да споделят радостта си с другите ученици на Господа и веднага станали и тръгнали към Иерусалим. Там намерили в една къща апостолите и другите ученици и веднага им съобщили, че Христос е възкръснал и че са Го видели и беседвали с него. Апостолите ги утешили, като казали, че Господ наистина е възкръснал и се е явил на Симон. После

Лука и Клеопа подробно разказали за всичко, което станало с тях по пътя и за това, как познали Господа Иисуса Христа, когато преломил хляба. По време на разговора внезапно сред апостолите се явил Самият възкръснал Господ, поздравил ги и успокоил смутените им сърца. За да се уверят онези, които мислели, че виждат пред себе си духа на своя умрял Учител, Той показал раните на ръцете и нозете Си и вкусил храна. Евангелист Лука отново се удостоил да чуе от Господа разяснение на всичко, казано за Него в Свещеното Писание на Стария Завет и получил дар да разбира Писанията (Лук. 24:18-19).

След възнесението Господне свети Лука пребивавал известно време заедно с другите апостоли в Йерусалим, а после, според преданието, се завърнал в родината си Антиохия, където вече имало много християни. По пътя той проповядвал в Севастия (столицата на Самария, бел.ред.), където се намирили нетленните мощи на свети Йоан предтеча. Когато си тръгвал оттам, свети Лука поискал да вземе със себе си мощите и да ги отнесе в родината си, но местните християни, които усърдно почитали Господния Кръстител, не му позволили да направи това. Тогава свети Лука взел дясната му ръка, под която някога преклонил глава Самият Христос, приемайки кръщение от Йоана.

С това безценно съкровище той се завърнал в родината си, за голяма радост на антиохийските християни. Той напуснал родния си град чак тогава, когато станал спътник и съратник на свети апостол Павел, който, според преданието на някои древни писатели, дори му се падал роднина. Това, впрочем, станало вече по време на второто апостолско пътешествие на свети Павел (от 52 до 55 г. след Р.Хр., бел. ред.). Заедно с апостола свети Лука тръгнал да проповядва в Гърция и бил оставен от него да утвърди и устрои Църквата в македонския град Филипи, и в течение на няколко години се трудил за

разпространяването на християнството в Македония (Деян. 20:6) (8).

Когато апостол Павел, в края на своето трето апостолско пътешествие, отново посетил Филипи, по негово поръчение и по избора на всички вярващи Лука отишъл в Коринт, за да събере милостиня за бедните християни от Палестина (9).

След като събрали милостиня, свети Лука и апостол Павел се отправили в Палестина, като посещавали по пътя си църквите от архипелага, по бреговете на Мала Азия, във Финикия и Иудея. Когато апостол Павел бил взет под стража в палестинския град Кесария, свети Лука останал с него. Той не го оставил и тогава, когато апостолът бил пратен в Рим, на съд при кесаря. Заедно с него понасял всички трудности на пътешествието по море, като се излагал се на опасност дори да изгуби живота си (10).

(8) **Македония** се намирала на север от Гърция, между Илирия, Тракия, Егейско море и Балкана. Известно време тя била независима държава, която особено се прославяла при цар Александър Велики. Впрочем, тя паднала също така бързо, както се извисила. В апостолските времена Македония влизала в състава на Римската империя.

(9) *"С него изпратихме и един брат, похваляван по всички църкви за благовестието, и не само похваляван, но и избран от църквите, за да ни придружава в това добро дело, на което служим за слава на Самаго Господа и за ваше усърдие"* (2Кор. 8:18-19). Древните тълкуватели смятат, че този брат бил свети Лука. Свети Иоан Златоуст вижда тук и указание за посвещаването на свети Лука за епископ (в думата "избран" - на гръцки $\chi\epsilon\iota\rho\omicron\tau\omicron\upsilon\epsilon\iota\delta\epsilon\iota$).

(10) Трудностите на това продължително пътешествие свети апостол Лука описал в 27 и 28 глави на книга Деяния на светите апостоли.

Когато пристигнали в Рим, свети Лука също бил заедно с апостол Павел и Марк, Аристарх и други спътници на апостола и проповядвал Христа в тази столица на древния свят (11). В Рим свети Лука написал своето Евангелие и книгата Деяния на светите апостоли (12). В Евангелието той изобразил земния живот на нашия Господ Иисус Христос не само въз основа на това, което сам видял и чул, но и като вземал предвид всичко, което са предали *"ония, които от самото начало бяха очевидци и служители на словото"* (Лук. 1:2) (13). Свети апостол Павел го ръководел в това дело и после одобрил написаното от него Евангелие. Също така и книгата Деяния на светите апостоли била написана, според църковното предание, по повеление на апостол Павел (14).

След две години, прекарани в римска тъмница, апостол Павел получил свободата си и оставил Рим. Той посетил някои от църквите, които основал преди. Свети Лука го съпътствал и в това пътуване. Скоро император Нерон започнал в Рим жестоко гонение против християните. По това време апостол Павел за втори път посетил Рим, за да ободри и подкрепи преследваната Църква със словото и примера си, и ако бъде угодно на Бога, да сподели с вярващите мъченическия венец. Свети Лука и сега не изменил на своя учител, и само той от всички съратници на апостола бил с него в това толкова тежко време, когато апостолът се сравнявал с жертва, обречена на заклание.

- *"Защото аз вече ставам жертва, и времето на моето отхождане настъпи - писал апостолът на своя ученик Тимотей. - Побързай да дойдеш при мене скоро. Защото Димас ме остави, понеже обикна сегашния свят, и отиде в Солун; Крискент - в Галатия, Тит - в Далмация. Само Лука е с мене."* (2Тим. 4:6, 9, 10) (15)

(11) Това е видно от написаните по същото време послания на апостол Павел до Колосияни и до Филемона.

(12) Създадена по тясната връзка между това Евангелие и Книгата Деяния. Апостолски (Лук. 1:1-4; Деян. 1:1), създадена след Евангелието и появила се в Рим около 63 г., трябва да се признае, че между написването на двете е изминало съвсем малко време, и че Евангелието също се е появило в Рим, около 61 или 62 г. Същото се потвърждава и от подписите върху някои ръкописи. Както Евангелието, така и книгата Деяния на светите апостоли свети Лука написал за "достопочтенния" Теофил (Лук. 2:3; Деян. 1:1). Древното предание разказва за един знатен християнин Теофил, антиохиец, и се смята, че за него светият е написал Евангелието и книгата Деяния.

(13) "Свети Лука се отличава от другите автори на Евангелията - казва свети Иоан Златоуст - с по-голямата пълнота, с която описва новозаветните събития, започвайки от рождеството на свети Иоан Предтеча, за което разказва само той. Също и последното евангелско събитие - възнесението на Исус Христос на небето, което при Матей и Иоан изобщо не се споменава, а при Марко се споменава накратко, само свети Лука е разказал подробно." Евангелието от свети Лука по устава на православната църква, с изключение на някои особени случаи, се чете на литургия във всички дни от 17 до 20 Неделя след Петдесетница, от 29 Неделя до Неделя Месопустна то се чете само в съботните и неделните дни и в повнеделник, вторник и четвъртък на Неделя Месопустна.

(14) В книгата Деяния на светите апостоли Лука подробно описва слизането на Светия Дух върху апостолите и техните подвизи, извършени след възнесението на Господа за разпространението и утвърждаването на християнската вяра в Иудея и други страни. "Свети Лука е описал тук предимно деянията на свети апостол Павел, който любим ученик и най-близък сътрудник е бил" - казва свети Иоан Златоуст.

(15) Може би свети Лука както и преди, така и сега с лекарското си изкуство облекчавал болестите на апостола затворник, който според Църковното Предание страдал от главоболие и други телесни недъзи, и с това заслужил името "многообичан лекар", както го нарича апостол Павел.

Много вероятно е свети Лука да е бил свидетел и на мъченическата кончина на апостол Павел в Рим. Както повествува църковното предание, след смъртта на апостола той благовестял Христа в Италия, Далмация, Галия и особено в Македония, където и преди се трудил няколко години, а също и в съседна Ахаия (16).

Вече в преклонни старини, апостол Лука предприел пътешествие в далечния Египет и тук понесъл много трудове и огорчения заради славата на светото Иисусово име. Той дошъл в Египет, като пред това преминал цяла Ливия (17) и в Тиваида, и обърнал мнозина към Христа. В Александрия той ръкоположил за епископ Авилий, на мястото на Аниан, ръкоположен от евангелист Марко, който служил 22 години. Като се завърнал в Гърция, той отново устроил тук, в областта Беотия (18), църкви, ръкополагал свещеници и дякони, изцелявал болните телесно и душевно.

Подобно на своя приятел и ръководител апостол Павел и свети Лука се подвизавал с добрия подвиг, пътя свършил и вярата опазил. Той починал на 84-годишна възраст в Ахаия с мъченическа смърт, повесен, поради липсата на кръст, на едно маслинено дърво (19). Честното му тяло било погребано в Тива, главния град на Беотия. Светите му мощи, подаващи много изцеления, се пазели там до втората половина на четвърти век, а после били пренесени в столицата на Източната империя Константинопол.

(16) **Далмация** - южната част на Илирийската провинция, която на север граничела с Панония, а на запад - с Италия и Адриатическо море. Галия била разположена на земите между океана, Пиринеите, Средиземно море, Алпите и Рейн. Ахаия била южна гръцка област и заемала северната част на полуостров Морея.

(17) **Ливия** - провинция в Северна Африка с много гръцки колонии. Впрочем, гърците понякога наричали Ливия и цяла Африка.

(18) **Беотия** - провинция във вътрешността на Гърция.

(19) Както свидетелства свети Григорий Богослов в първото си "Слово против император Юлиан".

Местонахождението на мощите на светия апостол Лука станало известно през четвърти век по изцеленията, които се извършвали тук. Особено много изцеления имало за страдащите от болести на очите (20).

Синът на равноапостолния Константин Велики, император Констанций, научил от един ахайски епископ, че тялото на свети Лука почива в Тива, пратил управителя на Египет Артемий (21) да пренесе мощите на свети Лука в столицата и той с голяма тържественост изпълнил това (22).

По време на пренасянето на светите мощи от морския бряг в храма станало чудо. Един човек, на име Анатолий, евнух, прислужник на царя, бил болен от неизлечима болест. Той похарчил много пари за лекари, но не могъл да получи изцеление, и сега с вяра в чудодейната сила на честните мощи на апостол Лука, започнал да моли светия за изцеление. При това той се приближил до честния ковчег на светеца и помагал да го носят, доколкото имал сили. И едва изминал няколко крачки, болестта го оставила. После той с радост носел ковчега до храма на светите апостоли, където мощите на свети Лука били положени под престола, заедно с мощите на светите

апостоли Андрей и Тимотей (23). Тук светите мощи подавали много чудеса и с особена любов били почитани от православните християни.

(20) Като ознаменуване на лекарското изкуство на Лука, Господ пращал във вид на дъжд на мястото на погребението на светия апостол целебен "колурий", лекуващ очните болести.

(21) Паметта на свети мъченик Артемий се празнува на 20 октомври.

(22) Пренасянето на мощите на свети Лука се чества от Църквата на 22 април (стар стил).

(23) Свети Андрей Първозвани бил един от 12-те апостоли, а свети Тимотей - един от 70-те Христови ученици, бил епископ на град Ефес в Мала Азия.

(24) Като чества светите икони на Божията Майка, православната Църква зове към Нея в песнопенията си: "На първата написана Твоя икона от благовестника на евангелските тайни, донесена при тебе, Царице, да я благословиш и направиш силна да спаси онези, които Те почитат, се зарадва, защото си милостива, Помощнице на нашето спасение (Стихира на службата на Казанската икона на Богородица, 22 октомври)." В Успенския събор в Москва се пази иконата на Божията Майка, наречена Владимирска, която според преданието също е била нарисувана от свети Лука.

Древните църковни писатели съобщават, че удовлетворявайки благочестивото желание на първите християни, свети Лука пръв изписал с бои образа на Пресвета Богородица, държаща на ръце Предвечния Младенец, нашия Господ Иисус Христос, а после създал и други две икони на Пресветата Божия Майка и Й ги донесъл да ги види. Тя разгледала иконите и казала:

- Благодатта на Родилия се от Мене и Моята милост да бъдат

с тези икони (24).

Свети Лука изобразил на дърво и светите първовърховни апостоли Петър и Павел и с това положил началото на добро и достославно дело - изобразяването на светите икони за слава на Бога, на света Богородица и на всички Светии, за украшение на светите църкви и за спасение на вярващите, които благочестиво ги почитат. Амин.

Тропарь апостолу и евангелисту Луке

глас 5

Апóстольских дея́ний сказа́теля,/ и Ева́нгелия Христо́ва
све́тла списа́теля,/ Луку́ препе́таго, сла́вна су́ща Христо́ве
Це́ркви,/ пе́сньми свяще́нными свята́го апóстола похва́лим,/
я́ко врача́ су́ща, челове́ческа я немо́щи,/ естества́ недуги и я́зи
душ исцеля́юща,// и моля́щаяся непреста́нно за ду́ши на́ша.

*(Повествувател на апостолските деяния и на Евангелието
Христово светъл писател, със свещени песни да възхвалим
всевъзпятия Лука като лекар на човешките немощи,
изцеляващ недъзите на естеството и язвите на душите и
молещ се непрестанно за всички нас.)*

Кондак апостолу и евангелисту Луке

глас 2

Истиннаго благочестия проповедника,/ и таин неизреченных
рѣтора,/ звезду́ церко́вную, Луку́ Божество́ннаго восхва́лим:/
Сло́во бо егó избра́ с Па́влом му́дром, язы́ков учи́теля,// Еди́н
ве́дый сердечна́я.

(Проповедник на истинното благочестие и ритор на неизречените тайни, звезда църковна, Лука Божествения да възхвалим: неговото слово избра заедно с Павел, мъдрия учител на народите, Единственият знаещ тайните на сърцето.)

Величание апостолу и евангелисту Луке

Велича́ем тя, апо́столе Христо́в и Евангели́сте Луко́, и чтим болéзни и труды́ тво́я, и́миже трудíлся еси́ во благовéстии Христо́ве.

Молитва апостолу и евангелисту Луке

О, святы́й Луко́, Бо́гом избра́нный и Ма́терию Бо́жиею благословéнный, проповéдниче по все́й вселéнней Ева́нгелия Христо́ва, му́чениче и Апо́столе, помо́щниче все́м моли́твенно призыва́ющим тя́, помози́ и на́м, непотре́бным рабо́м Госпо́дним, я́ко мы́ по мно́гим прегрешéниям на́шим обрета́емся во тьме́ и сени́ смéртней, отда́лече от Бо́га отсто́я. Чрез то́ студо́м посра́мленныя не и́мамы дерзнове́ния Го́спода моли́ти о прощéнии, призыва́ем тя́, вели́кий свети́льниче Бо́жий, я́ко пребыва́ющаго в непрехо́дящем Его́ свéте, моли́ о на́с Го́спода, да поми́лует на́с.

Умоли́ Го́спода, святы́й Луко́, да обновíт в на́с стра́х Госпо́день, о́ньже любы́ привлека́ет, а грéх отгоня́ет. Я́ко мы́ тако́ навы́кли грешíти по вся́к де́нь и ча́с, и во снé, я́ко не ве́мы сло́в Го́спода: бди́те, я́ко не зна́ете часа́, егда́ хочú приити́, Он же мо́жет на вся́к ча́с призвати́ на́с из сего́ привре́меннаго живота́ в вéчный. Пробуди́ в на́с, святы́й Луко́, стра́х и премúдрость, о́нихже святы́й ца́рь и псалмопéвец Дави́д рече́. Да тво́ими моли́твами получи́м пока́яния слéзы, и́миже вси́ на́ши душы́ от греха́ очíстятся. Я́ко мы́ в духо́вной

слепотѣ и дебѣлости сѹще не мѳжем плакатися своего мертвеца, сиречь самѣх себѣ, многи же слѣзы, потоки слѣз потрѣбно да пролиѣм за множество содеянных грехѳв.

Помози нам, неразумным, да уразумѣем Писание, еже ты сам списал еси, яко истинным разумом уразумѣем истинная словеса, да бежим от греха, яко от огня, и все силы приложим, да приблизит ны Бог. Да уразумѣем, яко грех есть смерть, Бог же живѳт. Помози нам, святыи Лука, да то уразумѣвше, очисти́мся от греха и прѣйдем из смерти в живѳт. Да бѳдет нам Бог вся во всем. И ныне и во веки да пребудем близ Него. Дабы и нам, яко ти с Клеопою, егда путешествовали во Еммаус, сердце и душа трепетны быша от присутствия Его. Отнюдуже да снѣдет на ны мир небесный, к Царствию Небесному ны руководящий и радостны ны творящий, да возможем стрѣлы лукаваго, на всяк час в нас испущаемы, отгнати. С тем же получим и любви Божия, да руководит нас к вечному Отечеству, идеже все силы небесныя, все святѣи, Мати Божия пред ними, Еяже благой лик в иконе тобою написанной, увековечен еси. Очи сердце наших да непрестанно взирают на ту лепоту и ею наслаждаются, да царит в нас Царство Небесное, в кое чаем молитвами твоими, святыи Лука, преселитися, егда нас Господь призовет, да тамо вечно славим Бога во Святей Троице: Безначальнаго Отца, Единороднаго Сына и Пресвятаго Духа, во все безконечные веки. Аминь.

Житие на преподобниа Иулиан (IV)

Преподобният Иулиан се родил в семейството на незнатни и бедни родители. На младини не получил светско образование, но придобил истинско познание за Христовата вяра не само на думи, а и на дело.

Когато достигнал пълнолетие, Иулиан оставил света и се заселил в една пещера, която се намирала в Партянската пустиня. Тук той се стараел по възможност да обуздае житейските си страсти и да се издигне над всичко бързопреходно и тленно, затова само веднъж седмично вкусвал хляб и вода. Като утешение и духовна храна му служели псалмите на светия пророк и цар Давид и непрестанният размисъл и молитвената беседа с Бога.

Както светилникът, поставен на планината, не може да се скрие, така и праведният живот на светеца не останал скрит от хората. Мълвата за светия подвижник скоро достигнала до тях и при него се събрали мнозина, които желаели да прекарат живота си под ръководството и примера на светеца. Те измолили позволение от светия отец, заселили се в шатри около пещерата му и започнали да се подвизават под ръководството на мъдрия наставник.

Но свети Иулиан не останал с тях задълго. Той желаел да живее в пълно уединение и молитва, затова оставил братята и се оттеглил на 50 мили навътре в пустинята, където заживял съвсем сам, като понякога навещавал братята заради поучението.

Веднъж, когато светецът преподал наставление на братята и възнамерявал да се върне в пустинята, един юноша на име Астерий започнал да го моли да го вземе със себе си. Младежът бил възпитан в разкош, но имал такова усърдие в благочестието, което все още превишавало силите му. Отначало светият го убеждавал да се откаже от трудното пътешествие в пустинята, където нямало дори вода, но убеден от неговото желание, склонил пред молбите му и го взел със себе си. Астерий с радост последвал стареца, но след три дни силите му отслабнали и той започнал да изнемогва. Накрая, останал без сили, той започнал да умолява светия старец да го

съжали и да облекчи положението му. Светецът му позволил да се върне обратно, но Астерий бил толкова слаб, че вече не можел да ходи, пък и не знаел обратния път към пещерата. Тогава божият човек, трогнат от страданието на спътника си, проявил снизхождение към слабостта му, преклонил колена и така усърдно започнал да се моли на Бога за спасението на юношата, че оросил земята със сълзите си. Молитвата на светеца била чута и от падналите на земята негови сълзи се появил извор.

Когато говорим за силата на молитвата на свети Йулиан, не може да не споменем и за неговата кротост, свидетелство за която бил следният случай. Астерий, който вече станал подвижник и ръководител на други, нерядко посещавал своя любим учител и веднъж в знак на почит към него донесъл на раменете си като дар един голям чувал със смокини. Той носел тази тежест цели седем дни, докато траел пътят му. Смутен и огорчен от това, че заради него друг човек толкова се е обременил, свети Йулиан не поискал да се възползва от труда му и отказал да приеме приношението. Астерий започнал да уверява стареца, че няма да свали товара от раменете си, докато не се съгласи да приеме дара. Като видял искреното му желание да му послужи, преподобният, макар да не искал да приеме храната, добита с труда на друг, приел тази услуга.

- Ще изпълня искането ти - казал тогава светият, - само свали по-скоро този товар.

По време на войната на императора Юлиан Отстъпник с персите, мнозина вярващи, като познавал преподобния като верен раб Божий, търсели молитвите му за низвергването на този враг на християните. Преподобният се молел десет дни за освобождаване от злия мъчител и накрая чул глас:

- Нечистият и мерзък звяр погина.

Завършил молитвата, преподобният с радост се върнал при братята. Когато те го запитали на какво се дължи радостта му, той отговорил:

- Братя, дойде време за благодушие и радост. Нечестивецът си отиде, въстаналият против Господа претърпя достойно поражение от преследващата го ръка. Затова се радвам, като виждам, че гонените от него църкви тържествуват и отстъпникът не получи никаква помощ от демоните, които почиташе.

Много се потрудил свети Иулиан и в борбата с разпространената се по това време арианска ерес. Поради това той, обичащият безмълвието, напуснал пустинята, за да не остане безмълвна истината.

За да разпространят своето учение, арианите пуснали в Антиохия мълвата, че преподобният Иулиан се придържа към проповядваните от тях догмати. Тогава Акакий и Астерий, учениците на светеца, подбуждани от благочестивите мъже Флавиан и Диодор, се отправили към него, за да дойде на помощ на православните, погиващи от прелъстяването. Те отишли при светеца и му разказали какво търпят християните от арианите. Като чул това, старецът веднага се отправил за Антиохия. През нощта стигнал в едно село и спрял за почивка в дома на една благочестива жена, която имала син на седем години. Докато светият вечерял, момчето излязло от къщата без никой да забележи и паднало в кладенеца. Като научила за това, благочестивата жена заповядала да затворят кладенеца и продължила да служи на светеца - толкова голяма била вярата, че в присъствието на молитвеника, прочут с дара си на чудодействие, в дома лошо няма до се случи. И Господ въздал според вярата.

Когато, преди да вкуси храната, светецът попитал за момчето, стопанката на дома отговорила:

- Някаква болест го връхлетя и той лежи.

Светецът настоявал момчето да дойде при него и да получи благословение. Тогава вдовицата била принудена да разкаже за случилата се беда. Светият веднага излязъл, свалил капака на кладенеца и видял детето напълно здраво, носено от водата. Той му подал ръка и го извадил от кладенеца. Когато започнали да разпитват момчето какво е станало с него, то отговорило:

- Нищо лошо не ми се случи, защото светият старец ме държеше на повърхността и не допускаше да потъна.

Оттук преподобният се отправил в Антиохия и се заселил в пещерата, където някога се криел свети апостол Павел. Много народ се събрал около тая пещера, за да получи утешение и благословение от светеца, но той заболял от люта огница и лежал в безпаметство. Накрая се опомнил, помолил се сам за себе си и болестта веднага го оставила. Тогава излязъл при очакващите го хора и смирено казал:

- Ако за вас е полезна моята благословия, нека Бог да ви я даде.

Тук светият подвижник изцелявал не само телесни, но и духовни страдания със словото си, и скоро клеветниците му били изобличени и посрамени, а стоящите в истината - утешени и ободрени.

Веднъж той срещнал един болен, който лежал край пътя. Болният докоснал края на дрехата му и веднага станал и го последвал, както хромият последвал Петър и Йоан. Преподобният върнал на човека не само телесното здраве, но и го утвърдил в православната вяра.

След това свети Иулиан се завърнал в пустинята си и като живял там до дълбоки старини, мирно се преставил на

Господа.

ЧЕТИ-МИНУТЕ НА СВ. ДИМИТРИЙ РОСТОВСКИ

Мученик Марин Аназаровский, Тарсийский

Святой Марин родился в киликийском городе Тарсе и жил на рубеже III–IV веков, в правление Диоклетиана. Представ перед правителем Киликии Аристовулом, он отказался отречься от веры во Христа и был предан на мучения. Его побили кнутами, а затем заковали в цепи и заключили в мрачную темницу. С восходом солнца палачи привязали мученика к дыбе и избили. Через усекновение мечом святой Марин удостоился мученического венца. Его святые мощи были впоследствии

перенесены двумя благочестивыми христианами в город Аназарв.

† **ВИЖТЕ ОЩЕ**

Против ереста на новостилието

Икуменизъм в развитие - след като Б"ПЦ" напусна ССЦ

Отстъплението от вярата наречено "нов стил"

ЗА СЪКРАЩАВАНЕТО НА ЛИТУРГИИТЕ, ТАЙНСТВОТА И ТРЕБИТЕ В НОВОСТИЛНАТА ЦЪРКВА

ЗА ПРЕМАХВАНЕТО НА ОГЛАШЕНИЕТО

ЗАЩО БОГ НИ ИЗОСТАВИ

За Петровият пост и въпросите, които поражда

ЗА КОРЕНА НА ЗЛОТО, ЗА НАЧАЛОТО НА
ОТСТЪПЛЕНИЕТО НА РОДНАТА НИ „ЦЪРКВА“, ЗА
БЪЛГАРСКАТА СХИЗМА

Театърът на антихриста

ИСТИНАТА ЗА НАШИЯ НАРОД

Християнството на българите и техните владетели

ИДЕЯТА "ПРАВОСЛАВНИ БУДИТЕЛИ"

Православна ли е демокрацията

Народе, народе...

Защо се премахва вероучението

За старостилния икуменизъм

КОЙ СТОИ ЗАД ОТСТЪПЛЕНИЕТО

ДИСЕКЦИЯ НА ЧОВЕКООМРАЗТА

ПАСТИРСКО ОКРЪЖНО ПОСЛАНИЕ ПРОТИВ
МАСОНСТВОТО

Против юдомасонството

Изповедание на вярата

КЪДЕ СЕ Е СЪХРАНИЛО ПРАВОСЛАВИЕТО

buditeli.info © 2017